

ARTHUR CONAN DOYLE

EL GOS DELS
BASKER
VALER

The title is rendered in a highly stylized, graphic font. The words 'EL GOS DELS' are in a smaller, yellow, blocky font at the top. Below them, 'BASKER' and 'VALER' are written in a much larger, bold, black font with a white outline. The letters are filled with various illustrations: the 'G' in 'GOS' contains a house; the 'O' contains a large, ornate building; the 'S' contains a dark, shadowy figure. The 'B' in 'BASKER' has a yellow and orange pattern. The 'A' in 'BASKER' is filled with a purple and blue pattern. The 'S' in 'BASKER' is filled with a purple and blue pattern. The 'K' in 'BASKER' is filled with a purple and blue pattern. The 'E' in 'BASKER' is filled with a purple and blue pattern. The 'R' in 'BASKER' is filled with a purple and blue pattern. The 'V' in 'VALER' is filled with a purple and blue pattern. The 'A' in 'VALER' is filled with a purple and blue pattern. The 'L' in 'VALER' is filled with a purple and blue pattern. The 'E' in 'VALER' is filled with a purple and blue pattern. The 'R' in 'VALER' is filled with a purple and blue pattern. A hand holding a magnifying glass is visible over the 'K' in 'BASKER'. A wolf's head is visible over the 'V' in 'VALER'. The background is a solid blue color.

Arthur Conan Doyle

El gos dels Baskerville

Traducció de Joan Mateu i Besançon

labutxaca

Estrella Polar

www.labutxaca.cat
info@labutxaca.cat

Títol original: *The Hound of the Baskervilles*

La primera edició d'aquesta traducció va ser publicada
a Edicions 62 l'any 2014

Primera edició en aquest segell: març del 2020

© de la traducció: Joan Mateu Besançon

© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.,
labutxaca

Disseny de la col·lecció: Vasava

www.vasava.es

Fotocomposició: Moelmo, s.c.p.

DIPÒSIT LEGAL: B. 3.326-2020

ISBN: 978-84-17423-33-9

El paper utilitzat per a la impressió d'aquest llibre té la qualificació
de **paper ecològic** i procedeix de boscos gestionats de manera **sostenible**.

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de
l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació
pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa
a les sancions establertes per la llei.

Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos
Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar
algun fragment d'aquesta obra

(www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).

Tots els drets reservats.

TAULA

1. El senyor Sherlock Holmes	9
2. La maledicció dels Baskerville	17
3. El problema	30
4. Sir Henry Baskerville	41
5. Tres fils trencats	55
6. Baskerville Hall	67
7. Els Stapleton de Merripit House	79
8. Primer informe del doctor Watson	96
9. La llum de la landa	105
10. Extracte del diari del doctor Watson	125
11. L'home de la torre	137
12. Mort a la landa	152
13. L'hora de parar les xarxes	169
14. El gos dels Baskerville	181
15. Una recapitulació	195

EL SENYOR SHERLOCK HOLMES

El senyor Sherlock Holmes, que solia llevar-se molt tard als matins, excepte en les ocasions no poc freqüents que no anava a dormir, seia a taula davant de l'esmorzar. Jo era dret davant de la llar de foc i vaig agafar el bastó que el nostre visitant s'havia deixat el vespre anterior. Era un tros de fusta bona i gruixuda amb un mànec bulbós, de la mena que s'anomena «Penang». Just a sota del mànec hi havia una franja ampla de plata que feia gairebé una polzada de gruix. Hi havia gravat «A en James Mortimer, llicenciat en Medicina, dels seus amics del HCC» i una data: «1884». Era ben bé com els bastons que solien portar els metges de capçalera antiquats: digne, sòlid i tranquil·litzador.

—Bé, Watson, ¿què us sembla?

Holmes seia d'esquena a mi i jo no havia donat cap senyal de la meva ocupació.

—¿Com ho heu sabut, què feia? Gairebé diria que teniu ulls al clatell.

—No, però tinc una cafetera de plata ben il·lustrada al meu davant —digué ell—. Digueu, Watson: ¿què us sembla el bastó del nostre visitant? Ja que hem tingut la desgràcia d'haver-lo perdut de vista i no tenim noció d'on deu ser, aquest record accidental adquireix certa importància. Vull sentir com reconstruïu l'home a partir del seu examen.

Seguint tant com vaig poder els mètodes del meu company, vaig dir:

—Crec que el doctor Mortimer és un metge gran i molt apreciat, ja que els que el coneixen li donen aquest senyal de la seva estima.

—Bé —digué Holmes—. Excellent.

—També crec que és molt probable que sigui un metge de poble que fa moltes de les seves visites a peu.

—¿Per què?

—Perquè aquest bastó, tot i que originalment era molt bonic, ha rebut tants cops que no em sé imaginar que un metge de ciutat el pogués portar. La violla de ferro està gastada i, per tant, és evident que ha caminat molt amb el bastó.

—Perfectament lògic —digué Holmes.

—A més, també hi ha «dels seus amics del HCC». Suposo que això vol dir Club de Caçadors d'algun lloc; deu ser el club de caçadors del poble, als membres del qual ha d'haver ofert algun tipus d'assistència mèdica i ells li han fet aquest petit obsequi a canvi.

—Realment us esteu superant, Watson —digué Holmes empenyent la cadira enrere i encenent un cigarret—. Haig de dir que, en tots els relats que heu tingut l'amabilitat d'escriure sobre els meus petits èxits, acostumeu a ser molt discret sobre les vostres habilitats. Potser és veritat que no sou gaire lluminós, però sou un conductor de llum. Hi ha gent que no són genis però que tenen una capacitat remarcable d'estimular. Us confesso, estimat amic, que us dec moltíssim.

Mai no havia estat tan eloqüent, i haig d'admetre que aquelles paraules em van proporcionar un viu plaer, perquè sovint m'havia ferit la seva indiferència a la meva admiració i els intents que jo havia fet de donar publicitat als seus mètodes. També em va enorgullir pensar que havia aconseguit dominar

prou el seu sistema per aplicar-lo d'una manera que mereixia la seva aprovació. Em va agafar el bastó de les mans i el va examinar durant uns quants minuts a ull nu. Després, amb una expressió d'interès, va deixar el cigarret i, acostant el bastó cap a la finestra, el va tornar a mirar amb una lent convexa.

—Interessant però elemental —digué tornant al seu racó favorit del sofà—. És cert que al bastó hi ha alguns indicis que ens permeten fer unes quantes deduccions.

—¿Que se m'ha escapat alguna cosa? —vaig preguntar amb cert orgull—. Suposo que no m'ha passat per alt res transcendent.

—Estimat Watson, em sembla que la majoria de les vostres conclusions eren errònies. Quan he dit que m'estimulàveu volia dir, per ser franc, que, observant les vostres fallàcies, em guiàveu ocasionalment cap a la veritat. No és que aneu errat del tot en aquest cas. És cert que l'home és un metge de poble i que camina molt.

—Doncs tenia raó.

—Només en això.

—Però si és l'únic que hi ha.

—No, no, estimat Watson, no és l'únic que hi ha; ni de molt bon tros. Deixeu-me suggerir, per exemple, que un obsequi a un metge té més probabilitats de venir d'un hospital que d'un club de caçadors, i que, quan les inicials CC van davant de l'hospital, les paraules «Charing Cross» vénen totes soles a la ment.

—Potser teniu raó.

—El més probable és que sigui així. I si agafem això com a hipòtesi de treball, ja tenim una base nova a partir de la qual podem començar la construcció d'aquest visitant desconegut.

—Bé, suposant que CCH vol dir «Charing Cross Hospital», ¿quines inferències més podem treure?

—¿No se us n'acut cap? Ja coneixeu els meus mètodes. Apliqueu-los.

—Només penso en la conclusió òbvia que l'home ha exercit a la capital abans d'anar al camp.

—Em sembla que podem aventurar-nos una mica més lluny. Mireu-vos-ho des d'aquest punt de vista: ¿en quina ocasió és més probable que es fes un obsequi d'aquests? ¿Quan es podrien reunir els seus amics per oferir-li una prova de la seva amistat? Evidentment, quan el doctor Mortimer va deixar el servei a l'hospital per començar a exercir pel seu compte. Sabem que hi ha hagut un obsequi. Creiem que hi ha hagut el pas d'un hospital de la capital a l'exercici al camp. Per tant, ¿dir que l'obsequi va ser fet en ocasió d'aquest pas és fer arribar la nostra inferència massa lluny?

—Certament, sembla molt probable.

—I ara, observeu que no pot ser que fos membre del cos mèdic de l'hospital, ja que només un home ben establert dins la professió a Londres pot tenir aquesta situació, i un home així no es traslladaria al camp. ¿Què era, doncs? Si era a l'hospital i no era membre del cos mèdic, només podia ser un metge o un cirurgià intern; no gaire més que un estudiant superior. I en va marxar ara fa cinc anys; la data és al bastó. És a dir, que el vostre metge de capçalera greu i de mitjana edat s'esfuma, estimat Watson, i emergeix un jove de menys de trenta anys, afable, sense ambició, despistat i amo d'un gos que aprecia i que descriuria a grans trets com més gros que un terrier i més petit que un mastí.

Vaig riure amb incredulitat mentre en Sherlock Holmes es repenjava al sofà i feia volar petits anells vacil·lants de fum cap al sostre.

—Pel que fa a l'última part, no tinc manera de comprovar-la —vaig dir—, però, en canvi, no és difícil conèixer uns

quants detalls sobre l'edat de l'home i la seva carrera professional.

Vaig agafar el Directori Mèdic del meu petit prestatge de llibres de medicina i vaig buscar-hi el nom. Hi havia diversos Mortimer, però només un podia ser el nostre visitant. Vaig llegir el seu currículum en veu alta.

Mortimer, James. Llicenciat en Medicina, 1882, Grimpen, Dartmoor, Devon. Metge de capçalera de 1882 a 1884 a l'Hospital de Charing Cross. Guanyador del Premi Jackson de Patologia Comparativa amb un estudi titulat *¿La malaltia és una reversió?* Membre corresponent de la Societat Sueca de Patologia. Autor d'*Alguns casos d'atavisme* (Lancet, 1882), «Progressem?» (*Revista de Psicologia*, març de 1883). Metge de les parròquies de Grimpen, Thorsley i High Barrow.

—No es menciona el club de caçadors, Watson —digué Holmes amb un somriure malèvol—, però és un metge de poble, tal com heu observat amb molta astúcia. Em sembla que les meves inferències han quedat prou justificades. Pel que fa als adjectius, he dit, si ho recordo bé, afable, sense ambició i distret. L'experiència em diu que, en aquest món, només un home afable rep testimonis de gratitud, que només un home sense ambició abandona una carrera a Londres per anar al camp i que només un distret deixa el seu bastó i no una targeta de visita després d'esperar-se una hora en una sala.

—¿I el gos?

—Té per costum portar aquest bastó a l'amo. Com que el bastó pesa, el gos l'agafa fort pel mig, i les marques de les seves dents hi són clarament visibles. Segons la meva opinió, la mandíbula del gos, tal com demostra l'espai entre aquestes marques, és massa ampla per ser d'un terrier i no ho és prou per ser d'un mastí. Pot ser que sigui... Sí, per Déu, és un spaniel de pèl arrissat.

S'havia alçat i caminava per l'habitació mentre parlava. Es va aturar prop de la finestra. El to amb què ho havia dit era tan convençut que el vaig mirar amb sorpresa.

—Estimat amic, ¿com en podeu estar tan segur, d'això?

—Per la senzillíssima raó que veig aquest mateix gos just davant de la nostra porta, i aquest truc és del seu amo. Us demano que no marxeu, Watson. Professionalment, és un col·lega vostre, i la vostra presència em pot servir d'ajuda. Ara és el moment emocionant del destí, Watson, quan sents unes passes a l'escala que entren a la teva vida i que no saps si serà per bé o per mal. ¿Què demana el doctor James Mortimer, l'home de ciència, d'en Sherlock Holmes, l'especialista en crims? Endavant.

L'aparició del nostre visitant va ser una sorpresa per a mi, ja que m'havia esperat un típic metge de poble. Era un home molt alt i prim, amb un nas llarg com un bec que es projectava entre dos ulls grisos i vius molt a prop l'un de l'altre i que brillaven vivament darrere d'unes ulleres amb muntura d'or. Anava vestit com els de la seva professió però deixat, ja que la levita era descolorida i els pantalons eren gastats. Malgrat que era jove, ja tenia la llarga esquena torta i caminava amb el cap tirat endavant i un aire general de curiositat benvolent. Quan va entrar, la vista li anà a parar al bastó que Holmes tenia a la mà i va córrer a agafar-lo amb una exclamació de joia.

—Estic tan content! —digué—. No estava segur de si me l'havia deixat aquí o a l'oficina de la companyia naviliera. No voldria perdre aquest bastó per res del món.

—Veig que és un obsequi —digué Holmes.

—Sí, senyor.

—¿De l'Hospital de Charing Cross?

—D'un parell d'amics d'allí en ocasió del meu casament.

—Caram, quina llàstima! —exclamà Holmes, movent el cap.

El doctor Mortimer va parpellejar darrere les ulleres amb certa sorpresa.

—¿Per què és llàstima?

—Només perquè heu desbaratat les nostres petites deduccions. ¿El vostre casament, dieu?

—Sí. Em vaig casar i vaig abandonar l'hospital, i amb ell, totes les esperances d'establir una consulta. Era necessari per poder tenir la meua pròpia família.

—Vaja, vaja. Al capdavant, no anàvem tan desencaminats —digué Holmes—. I ara, doctor James Mortimer...

—Senyor, només senyor... Sóc un humil llicenciat en medicina.

—És evident que us agrada la precisió.

—Sóc un afeccionat a la ciència, senyor Holmes, un buscador de petxines a les platges del gran oceà desconegut. Suposo que m'estic dirigint al senyor Sherlock Holmes i no...

—No, ell és el meu amic Watson.

—Molt content de conèixer-vos. He sentit a parlar de vós en relació amb el vostre amic. M'interesseu molt, senyor Holmes. No m'esperava pas un crani tan dollicocèfal ni un desenvolupament supraorbital tan ben marcat. ¿Que hi posaríeu alguna objecció, si us demanés permís per passar-vos el dit per la fissura parietal? Un motlle del vostre crani, fins que l'original no estigui disponible, seria una joia per a qualsevol museu antropològic. No és la meua intenció adular-vos, però us confesso que cobejo el vostre crani.

Sherlock Holmes va assenyalar una cadira al nostre estrany visitant.

—Observo que sou un entusiasta del vostre camp, igual com jo ho sóc del meu —digué Holmes—. El vostre dit índex em fa veure que us feu vós mateix els cigarrets. No dubteu a encendre'n un.

L'home va treure paper i tabac i en va caragolar un amb una destresa sorprenent. Tenia uns dits llargs i tremolosos, àgils i inquietos com les antenes d'un insecte.

Holmes no deia res, però les seves mirades curtes i penetrants em demostraven l'interès amb què es prenia el nostre curiós visitant.

—Suposo que no era només amb el propòsit d'examinar el meu crani que m'heu fet l'honor de visitar-me ahir al vespre i avui —digué finalment.

—No, no. Encara que estic molt content d'haver tingut també l'oportunitat de poder-ho fer, he acudit a vós, senyor Holmes, perquè reconec que sóc un home poc pràctic i perquè m'he hagut d'afrontar de sobte a un problema d'allò més greu i extraordinari. I com que reconec que vós sou el segon millor expert d'Europa...

—I ara! ¿Puc preguntar-vos qui té l'honor de ser el primer? —preguntà Holmes amb certa aspror.

—Un home de ment científica i precisa sempre se sent molt atret per la feina de *monsieur* Bertillon.

—Doncs, ¿no hauríeu fet millor de consultar-lo a ell?

—He dit una ment científica i precisa, però com a persona per a coses pràctiques, és per tots reconegut que no teniu rival. Espero que, sense voler, no us dec haver...

—Només una mica —digué Holmes—. Em sembla, doctor Mortimer, que el millor seria que deixéssim estar els prolegòmens i tinguéssiu l'amabilitat d'explicar-me clarament quina és la naturalesa exacta del problema per al qual demaneu la meva assistència.